

Karnoprawna ochrona bezpieczeństwa funkcjonariusza publicznego na tle art. 148 § 3 kodeksu karnego – gwarancja, przepis martwy czy niebawem archaizm legislacyjny. Próba analizy regulacji *de lege lata* i postulatów *de lege ferenda*

1. Wprowadzenie

Przestępstwo zabójstwa funkcjonariusza publicznego zostało stypizowane w części szczególnej kodeksu karnego z 1997 roku² – art. 148 § 3 kk. i z racji ustawowego zagrożenia karą pozbawienia wolności od lat 12, karą 25 lat pozbawienia wolności oraz karą dożywotniego pozbawienia wolności, klasyfikowane jest do kategorii zbrodni (art. 7 § 1 i § 2 kk.). Zbrodnia z art. 148 § 3 kk. *in fine* zawarta jest w Rozdziale XIX kk., który zajmuje bardzo wysoką pozycję w strukturze ustawy karnej, gdyż chroni podstawowe dobra człowieka, tj. życie i zdrowie. Dobra te przenikają się wzajemnie, gdyż „z reguły godzenie w życie narusza zdrowie, a godzenie w zdrowie niekiedy powoduje zagrożenie życia”³.

Przepisy kk., często kształtowane nastrojami politycznymi i ideowymi programami rządu czy ugrupowań politycznych, wpływają negatywnie na spójność i stabilność prawa karnego⁴, w szczególności przepisów kk. Istotne znaczenie ma tu niewątpliwie zjawisko populizmu penalnego⁵, przyjmującego postać odpowiedzi na medialny obraz przestępczości, bazującej na emocjonalnych i punitywnych postula-

1 Uniwersytet w Białymstoku.

2 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.), dalej cyt. jako kk.

3 L. Tyszkiewicz, *Rozdział XIX, Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu*, [w:] M. Bojarski (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 3, Warszawa 2012, s. 722.

4 Patrz: A. Sakowicz, *Kilka uwag na temat nowelizacji Kodeksu karnego przez Sejm VI kadencji*, [w:] P. Zieliński (red.), *Konferencja. Punitywność przestępstwa. Prawo karne jako instrument marketingu politycznego*, Warszawa, 12 maja 2011 r., Warszawa 2011, s. 33.

5 Patrz: Z. Sienkiewicz, R. Kokot (red.), *Populizm penalny i jego przejawy w Polsce. Materiały z Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Prawa Karnego, Szklarska Poręba, 24-27 września 2008 r.*, Wrocław 2009; J. Siemiątycka, *Populizm penalny jako pośrednie źródło kryminalizacji irracjonalnej*, WP 2012, nr 6, s. 58 i n.; M. Bocheński, *Populizm penalny w polskim wydaniu – rzecz o kryminologicznej problematyce ustawy o postępowaniu wobec osób stwarzających zagrożenie*, e-CzPKiNP 2014, poz. 2.

tach społecznych, utrzymanych w atmosferze wszechotaczającej przestępczości, wywołującej w społeczeństwie przeświadczenie o błędnie funkcjonującym aparacie reakcji karnej. Zwiększanie zakresu penalizacji i zaostrzenie represji karnej powoduje, iż punitywność wymiaru sprawiedliwości przybiera charakter populistyczny. Politycy próbują tym odpowiedzieć na niepokoje wyborców wywołane tzw. paniką moralną wokół konkretnych wydarzeń kryminalnych⁶.

2. Założenia gwarancyjne wprowadzenia tzw. przestępstwa zabójstwa funkcjonariusza publicznego – przyczyny i cele

Typ kwalifikowany zabójstwa funkcjonariusza publicznego został dodany do treści art. 148 § 3 kk. ustawą z dnia 26 listopada 2010 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy o Policji⁷. Istotne i priorytetowe wówczas było podjęcie działań ustawodawczych, które miały na celu „przeciwdziałanie wyjątkowo nagannym przejawom agresji, niejednokrotnie przybierającym postać agresji osobistej, przeciwko określonym kategoriom funkcjonariuszy publicznych (np. policjantom), motywowanym niechęcią, czy wręcz nienawiścią do tych kategorii osób, wynikającą z generalnych zadań zawodowych i roli społecznej przez te kategorie funkcjonariuszy spełnianych”⁸. Zasadniczo zamysłem twórców ww. nowelizacji kk. było wzmocnienie ochrony bezpieczeństwa tych kategorii funkcjonariuszy publicznych, które są najbardziej narażone na agresję fizyczną, w szczególności ze strony sprawców przestępstw kryminalnych. Kierunek ten został wyznaczony w związku z zaistniałymi w owym czasie przypadkami agresywnych ataków przestępczych – będących „zjawiskiem bulwersującym opinię publiczną i zwiększającym poczucie zagrożenia oraz lęk przed przestępczością” – dokonanych na osobach zobowiązanych do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz bezpieczeństwa lub porządku publicznego, z uwagi na powierzone im obowiązki służbowe i zawodowe. Treść art. 148 § 3 kk. in fine zapewnia wzmocnioną ochronę prawną bezpieczeństwa funkcjonariuszy publicznych (głównie służb mundurowych), w największym stopniu narażonych na niebezpieczeństwo osobiste podczas lub w związku z pełnionymi obowiązkami służbowymi. Ich skuteczność działania jest istotna dla zapobiegania i zwalczania przestępczości, a także budowania poczucia bezpieczeństwa publicznego wśród społeczeństwa⁹.

Uprzednio ochrona przewidziana w przepisach kk. przysługiwała funkcjonariuszom publicznym jedynie podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków

6 Por. J. Utrat-Milecki, *Punitywność populistyczna*, [w:] P. Zieliński (red.), op. cit., s. 30; Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny i ustawy o Policji (druk sejmowy nr 2986 Sejmu VI kadencji), s. 1, dalej cyt. jako Uzasadnienie projektu.

7 Dz.U. Nr 240, poz. 1602 – dalej cyt. jako nowelizacja kk.

8 Patrz: Uzasadnienie projektu, s. 5.

9 Ibidem, s. 1 i 10.

służbowych (por. art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji¹⁰). Ochrona nie przysługiwała np. policjantowi, gdy podejmował czynności służbowe poza czasem służby, kiedy dostrzegł zagrożenie dla życia lub zdrowia człowieka, naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, bądź też podejmował czynności w celu zapobieżenia takiemu zagrożeniu, przywrócenia bezpieczeństwa i porządku publicznego lub ujęcia sprawcy przestępstwa. Artykuł 2 nowelizacji kk. dodał do art. 66 ustawy o Policji ust. 2, co spowodowało, iż w ww. sytuacjach funkcjonariusz publiczny po służbie również podlega zwiększonej ochronie¹¹.

3. Katalog podmiotów objętych ochroną art. 148 § 3 kk. in fine

Przepis art. 148 kk. sankcjonuje zamach na życie każdego człowieka, zaś regulacja § 3 in fine tegoż przepisu w sposób szczególny stanowi ochronę niemal wyłącznie życia funkcjonariusza publicznego. Niemal, gdyż zgodnie z art. 25 § 4 kk. zabicie człowieka w warunkach w nim określonych winno być kwalifikowane z przepisu art. 148 § 3 kk., ponieważ osoba ta korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych¹². Wskazana wyżej kategoryzacja przedmiotu ochrony zasadną czyni analizę zakresu pojęcia „funkcjonariusz publiczny”, w kontekście ochrony przewidzianej w art. 148 § 3 kk. in fine.

Pojęcie to wyjaśnia art. 115 § 13 kk., dość szczegółowo wymieniający katalog osób objętych jego zakresem. Niektóre osoby wymienia wprost z nazwy, inne w sposób opisowy. Charakterystyka poszczególnych kategorii funkcjonariuszy publicznych została przedstawiona w szerokim dorobku przedstawicieli doktryny¹³. Nie wszystkie one objęte są ochroną art. 148 § 3 kk., gdyż „dalsze zawężenie znamion kwalifikujących wynika z konieczności powiązania zamachu na życie z pełnieniem obowiązków służbowych”¹⁴. Zwężenie zakresu podmiotowego omawianego znamienia do niektórych kategorii funkcjonariuszy było celowe. Chodziło o wzmocnienie ochrony bezpieczeństwa wyłącznie najbardziej narażonych na niebezpieczeństwo osobiste kategorii funkcjonariuszy publicznych. Objęcie ochroną wszystkich wymienionych w art. 115 § 13 kk. podmiotów nie znajdowało uzasad-

10 T.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687 z e zm. ust. 2 tegoż przepisu został dodany treścią art. 2 nowelizacji kk.

11 Por. M. Jachimowicz, *Charakterystyka ustawy z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy o Policji*, KP-K 2011, nr 1-2, s. 111 i n.

12 Por. A. Zoll, *Komentarz do art. 148 kk.*, [w:] A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, T. 2, *Komentarz do art. 117-277 k.k.*, wyd. 4, Warszawa 2013, s. 290.

13 Patrz m.in. komentarze: J. Majewski, [w:] A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, T. 1, *Komentarz do art. 1-116 k.k.*, Warszawa 2007, s. 1214-1222; A. Marek, *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 5, Warszawa 2010, s. 318-320; M. Mozgawa, [w:] M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, wyd. 3, Warszawa 2010, s. 244-247; R. Zawłocki, [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 32-116*, T. 2, wyd. 2, Warszawa 2011, s. 1152-1155; J. Piórkowska-Flieger, [w:] T. Bojarski (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 5, Warszawa 2012, s. 252-254; por. Uzasadnienie projektu, s. 1-5, 10.

14 K. Wiak, *Typy kwalifikowane zabójstwa (art. 148 § 2-3 kk.)*, [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Prawo karne*, wyd. 3 popr. i uzupeł., Warszawa 2011, s. 303.

nienia kryminalno-politycznego z uwagi na incydentalność ich narażenia na niebezpieczeństwo osobiste¹⁵.

Podmioty podlegające szczególnej ochronie art. 148 § 3 kk. *in fine* określa art. 115 § 13 pkt 7 i 8 kk. Objęty jest nią „funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej” oraz „osoba pełniąca czynną służbę wojskową”, tj. żołnierz¹⁶. W orzecznictwie SN widoczny jest pogląd, że „wykładnia kryteriów decydujących o uznaniu danej osoby za funkcjonariusza publicznego powinna być podporządkowana rygorom ścisłej wykładni”¹⁷. Reguła ścisłej wykładni oznacza, że winno się interpretować zawężająco wyrażenia ustawowe, które wyraźnie definiują status funkcjonariusza publicznego. Kto więc nie spełnia warunków ustawowych, nie korzysta z ww. ochrony, choć przepisy odrębne zapewniają mu taką ochronę prawną¹⁸.

Kluczowe dla szczegółowego określenia innych funkcjonariuszy publicznych objętych ochroną art. 148 § 3 kk. *in fine* jest sięgnięcie do ustaw szczególnych regulujących strukturę i zadania organów państwowych, powołanych do ochrony bezpieczeństwa ludzi lub ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego. Już w Uzasadnieniu projektu wskazano, iż użyte sformułowanie „obowiązków służbowych związanych z ochroną bezpieczeństwa ludzi lub ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego” zostało przez ustawodawcę użyte m.in. w art. 1 ust. 1 ustawy o Policji, co powinno wykluczyć jakiegokolwiek wątpliwości interpretacyjne, które mimo to się pojawiają.

W **literaturze** „bezpieczeństwo publiczne” to „pożądany stan faktyczny wewnątrz państwa, który niezależnie od szkód wywołanych przez ludzi, siły natury i technikę umożliwia funkcjonowanie całokształtu organizacji państwowych, (...) itd. oraz zachowanie życia, zdrowia i mienia osób żyjących w tym państwie”. „Porządek publiczny” to „pożądany stan faktyczny wewnątrz państwa, regulowany normami prawnymi i zasadami współżycia społecznego (...), których przestrzeganie umożliwia prawidłowe współżycie zbiorowe (...) w określonym miejscu i czasie”. „Ochrona porządku i bezpieczeństwa publicznego” zaś to „celowa działalność państwa wyposażonego w całokształt urządzeń organizacyjno-prawnych i materiałowo-technicznych, które służą zapewnieniu warunków, trwałości funkcjonowania i rozwoju ustroju (...), jego różnorodnych organizacji oraz chronią zasady konstytucyjne ze szczególnym uwzględnieniem zasad praworządności i współżycia zbioro-

15 Uzasadnienie projektu, s. 10.

16 Również szeregowy, co jest uznawane za wysoce dyskusyjne – patrz: A. Marek, *Prawo karne*, wyd. 10 zm. i uakt., Warszawa 2011, s. 612. Dyskusji nie podlega natomiast to, że ma to być żołnierz czynny zawodowo.

17 Wyrok SN z dnia 19 listopada 2008 r., V KK 74/08, OSNKW 2003, z. 3, poz. 21; post. SN z dnia 8 grudnia 2004 r., IV KK 126/04, OSNKW 2005, z. 1, poz. 9.

18 Por. wyrok SN z dnia 27 listopada 2000 r., WKN 27/00, OSNKW 2001, z. 3-4, poz. 21; R. Zawłocki, *op. cit.*, s. 1153.

wego¹⁹. W nauce prawa dwa pierwsze terminy zalicza się do pojęć nieostrych, nie-dookreślonych, których stosowanie przysparza wiele problemów interpretacyjnych.

Może się wydawać, że rozważany problem wzajemnych relacji między ww. pojęciami jest w pewnym sensie iluzoryczny, z uwagi na brak gatunkowej różnicy²⁰. Nie każdy jednak organ powołany do ochrony porządku publicznego jest też organem powołanym do ochrony bezpieczeństwa publicznego, gdyż nie zawsze naruszenie porządku publicznego jest równoznaczne z naruszeniem bezpieczeństwa publicznego. Natomiast zakres kompetencji organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego obejmuje również zadania organu ochrony porządku publicznego (*argumentum a maiori ad minus*). Wystarczające jest również, by ochrona bezpieczeństwa publicznego była choćby ubocznym zadaniem organu²¹.

W doktrynie²² do katalogu kategorii funkcjonariuszy publicznych wskazanych w punkcie 7 art. 115 § 13 kk. zalicza się w szczególności funkcjonariuszy: Policji (art. 66 w zw. z art. 1 ust. 1 ustawy o Policji), ABW i AW (art. 83 w zw. z art. 5 i 6 ustawy z dnia 24 maja 2002 roku o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu²³), Żandarmerii Wojskowej (art. 41 w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych²⁴), Straży Granicznej (art. 71 w zw. z art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej²⁵), Służby Celnej (art. 133 w zw. z art. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej²⁶), Straży Ochrony Kolei (art. 63 w zw. z art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 2003 roku o transporcie kolejowym²⁷), Państwowej Straży Pożarnej i Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej (art. 57 w zw. z art. 1 ust. 2 i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej²⁸).

19 Z. Kijak, *Pojęcie ochrony porządku publicznego w ujęciu systemowym*, ZNASW 1987, nr 47, s. 44; podobnie J. Zaborowski, *Administracyjnoprawne ujęcie pojęć „bezpieczeństwo publiczne” i „porządek publiczny” (niektóre uwagi w świetle unormowań prawnych) 1983-1984*, ZNASW 1985, nr 41, s. 130; por. I. Kobus, I. Dziugiel, *Straż miejska i gminna (akty prawne i komentarze do uprawnień)*, Szczytno 2007, s. 746-748; B. Kurzępa, E. Kurzępa-Czopek, *Ustawa o strażach gminnych z komentarzem*, Toruń 2011, s. 43 i n.

20 Między tymi pojęciami zachodzi jedynie różnica ilościowa, gdyż bardzo poważne naruszenie porządku publicznego może stanowić naruszenie bezpieczeństwa publicznego. Decydująca jest tu kwestia stopniowości, gdyż bezpieczeństwo publiczne zasadniczo jest wyższym stopniem porządku publicznego – E. Pływaczewski, *Przestępstwo czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego*, Toruń 1985, s. 16 i n.

21 Ibidem; por. O. Górniok, [w:] O. Górniok, S. Lelental, H. Popławski, *Prawo karne. Część szczególna*, Gdańsk 1975, s. 204; A. Misiuk, *Administracja porządku i bezpieczeństwa publicznego. Zagadnienia prawno-ustrojowe*, Warszawa 2008, s. 13, 16-18; J. Piórkowska-Flieger, op. cit., s. 254; post. SN z dnia 8 grudnia 2004 r., IV KK 126/04, OSNKW 2005, z 1, poz. 9.

22 J. Piórkowska-Flieger, op. cit., s. 254; por. A. Marek, *Kodeks...*, op. cit., s. 320; A. Marek, *Prawo...*, op. cit., s. 612; J. Majewski, op. cit., s. 1218-1220; M. Mozgawa, op. cit., s. 246.

23 T.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 29, poz. 154 ze zm.

24 T.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 568 ze zm.

25 T.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 116, poz. 675 ze zm.

26 T.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1404 ze zm.

27 T.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1594 ze zm.

28 T.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1340 ze zm.

Kryterium ochrony „bezpieczeństwa publicznego” nie spełniają strażnicy gminni. W myśl art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o strażach gminnych²⁹ ich zadaniem jest ochrona „porządku publicznego” a nie „bezpieczeństwa publicznego”. Strażnik miejski (gminny) jest jednakże zaliczany do kategorii funkcjonariuszy publicznych na podstawie art. 115 § 13 pkt 4 kk.³⁰ Jego status funkcjonariusza publicznego nie może być dyskusyjny, gdyż straż gminna jest jednostką organizacyjną gminy (art. 6 ust. 1 oraz art. 32 u.s.g.)³¹.

Wszelkie zachowania przestępne sprawcy, które pozostają w związku przyczynowym ze zgonem funkcjonariusza publicznego wchodzą w zakres strony przedmiotowej zabójstwa funkcjonariusza publicznego. Działanie polegające na zabijaniu obejmuje tylko te czynności, które stanowią bezpośrednią przyczynę uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, powodujące w biologicznym procesie zejście śmiertelne³².

Zabójstwo funkcjonariusza publicznego jest przestępstwem powszechnym. Zabójstwo w każdym typie jest wyłącznie przestępstwem umyślnym. Sprawca zbrodni z art. 148 § 3 kk. *in fine* musi nadto być świadomy, że atakuje funkcjonariusza publicznego i tego chce (zamiar bezpośredni), bądź też co najmniej liczyć się z taką możliwością i na to się godzić (zamiar quasi-ewentualny czy też wynikowy³³). Wydaje się zatem, że zabójstwo funkcjonariusza publicznego nie należy do kategorii przestępstw kierunkowych. Nie jest tu wymagane dodatkowe żądanie określenia, wykazania motywacji, czyli racji psychologicznych przestępnego zachowania sprawcy³⁴. Zważywszy na fakt, iż w obronie dobra prawem chronionego staje np. nieumundurowany funkcjonariusz Policji, może to stanowić poważny problem dowodowy³⁵. W przypadku zabójstwa osoby, o której mowa w art. 25 § 4 kk., dla przyjęcia kwalifikacji prawnej czynu z art. 148 § 3 kk. *in fine* konieczne jest wykazanie świadomości sprawcy w chwili dokonania, że dopuszcza się on zamachu na życie osoby, która chroni jakiegokolwiek cudze dobro prawem chronione.

29 T.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1383 ze zm., dalej cyt. jako u.s.g.

30 J. Majewski, op. cit., s. 1218-1219; A. Marek, *Kodeks...*, op. cit., s. 320; post. SN z dnia 21 września 2005 r., I KZP 28/05, OSNKW 2005, nr 10, poz. 94; por. uchwała SN z dnia 22 grudnia 1992 r., II KZP 30/93, OSP 1994, nr 5, poz. 91; R. Zawłocki, op. cit., s. 1154; O. Górniok, op. cit., s. 594.

31 Strażnicy miejscy nie pełnią wyłącznie czynności usługowych. Wykonują czynności władcze, które wkraczają niejednokrotnie w podstawowe prawa i wolności obywatelskie. Por. post. SN z dnia 21 września 2005 r., I KZP 28/05, OSNKW 2005, nr 10, poz. 94; pogląd ten skrytykował J. Wyrembak, *Glosa do postanowienia SN z dnia 21 września 2005 r.*, I KZP 28/05, ST 2007, nr 1-2, s. 142-143 – z uwagi na brak uwzględnienia przez SN treści art. 23 u.s.g., twierdząc, że gdyby uznać strażników miejskich (gminnych) za funkcjonariuszy publicznych, ww. przepis byłby zbędny, co przeczy domniemaniu racjonalizmu działania ustawodawcy, który nie powinien umieszczać w ustawach zbędnych przepisów.

32 Por. S. Piłowski, *Przestępstwa przeciwko życiu*, Warszawa 1963, s. 89.

33 A. Zoll, op. cit., s. 290.

34 Por. L. Tyszkiewicz, op. cit., s. 726.

35 Ibidem, s. 731.

4. Realizacja założeń gwarancyjnych ochrony zawartej w art. 148 § 3 kk. a postulaty reformy prawa karnego w tym zakresie

W trzyletnim okresie wyodrębnienia przestępstwa zabójstwa funkcjonariusza publicznego nie odnotowano przypadków prawomocnych skazań osób dorosłych na podstawie art. 148 § 3 kk. *in fine*. Dane statystyczne MS wskazują, iż w 2012 roku odnotowano trzy prawomocne skazania osób dorosłych na podstawie art. 148 § 3 kk., lecz nie dotyczyły one zabójstwa funkcjonariusza publicznego³⁶. Potwierdzają to raporty o stanie bezpieczeństwa w Polsce przygotowane przez MSW za 2011 i 2012 rok w zakresie danych dotyczących motywów zabójstw³⁷.

Projekt KKPK³⁸ realizuje postulat zniesienia typów kwalifikowanych zbrodni zabójstwa, w tym zabójstwa funkcjonariusza publicznego. Przewiduje on skreślenie przepisów art. 148 § 2 i 3 kk. W uzasadnieniu projektu wskazywano, iż wprowadzenie przez twórców kk. przepisów art. 148 § 2 i 3 było od samego początku krytykowane zarówno w praktyce, jak i literaturze, z uwagi na ich nadmierną kazuistykę i fakt, że w sposób nieuzasadniony wprowadzają różnicowanie naganności zbrodni zabójstwa. Poprzez rozwarstwienie m.in. w zakresie przestępstwa zabójstwa zerwano z polską tradycją przejawiającą się w syntetycznym formułowaniu przepisów kk. W uzasadnieniu ww. projektu wskazano też, że obecny porządek prawny poprzez trudną do zaakceptowania kazuistykę, głównie w kontekście funkcji gwarancyjnej prawa karnego, tworzy zbędne trudności interpretacyjne i dowodowe, które mogą prowadzić i w praktyce bardzo często prowadzą do niejednolitości orzecznictwa.

5. Podsumowanie

Wzmoczona ochrona karnoprawna funkcjonariuszy publicznych może się wydawać kontrowersyjna, gdyż narusza naczelną zasadę równości wobec prawa. Ochrona ta jest jednak po części uzasadniona. Stanowi rekompensatę za zwiększone ryzyko grożącego funkcjonariuszom publicznym niebezpieczeństwa, wiążącego się z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych – w szczególności w przypadku funkcjonariuszy organów ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wymieniony argument może być niewystarczający dla tak daleko idącej ochrony dóbr prawnych funkcjonariuszy, toteż uzasadniając *ratio legis* wzmoczonej ochrony

36 Badania własne. MS Dep. SiD w piśmie z dnia 19 maja 2014 r. znak DSD-II-061-129/14 udzieliło informacji, iż w 2012 r. owe trzy prawomocne skazania miały miejsce w Sądach Okręgowych w Legnicy, w Katowicach oraz w Sieradzu. Zwrócono się więc do wskazanych jednostek o udzielenie informacji publicznej, czy przedmiotowe sprawy dotyczyły zabójstwa funkcjonariusza publicznego. Dwie ostatnie jednostki udzieliły odpowiedzi przeczącej, natomiast Sąd Okręgowy w Legnicy w ogóle nie udzielił odpowiedzi.

37 Raporty o stanie bezpieczeństwa w Polsce za 2011 i 2012 r., <https://www.msw.gov.pl> (4.05.2014).

38 Projekt z dnia 5 listopada 2013 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny i innych ustaw, przygotowany przez KKPK, <http://bip.ms.gov.pl> (23.03.2014).

karnoprawnej funkcjonariuszy publicznych, w doktrynie wskazuje się, iż odpowiada jej **zwiększona odpowiedzialność tych podmiotów w wypadkach dopuszczenia się czynów przestępnych związanych z wykonywaniem funkcji publicznych**. Odpowiedzialność ta daleko przekracza ramy odpowiedzialności każdego innego podmiotu.

Zwrócić należy jednak uwagę, iż wyodrębnienie przestępstwa zabójstwa funkcjonariusza publicznego ma bardziej charakter oddziaływania prewencyjnego aniżeli praktycznego, co obrazuje optymistycznie zerowa skala przestępczości w tym zakresie. Wskazuje na to ilość prawomocnych skazań osób dorosłych na podstawie art. 148 § 3 kk. in fine w ostatnich trzech latach.

Literatura

- Bocheński M., Populizm penalny w polskim wydaniu – rzecz o kryminologicznej problematyce ustawy o postępowaniu wobec osób stwarzających zagrożenie, e-CzPKiNP 2014, poz. 2.
- Górniok O., Lelental S., Popławski H., Prawo karne. Część szczególna, Gdańsk 1975.
- Jachimowicz M., Charakterystyka ustawy z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy o Policji, KP-K 2011, nr 1-2.
- Kijak Z., Pojęcie ochrony porządku publicznego w ujęciu systemowym, ZN ASW 1987, nr 47.
- Kobus I., Dziugieł I., Straż miejska i gminna (akty prawne i komentarze do uprawnień), Szczytno 2007.
- Kurzępa B., Kurzępa-Czopek E., Ustawa o strażach gminnych z komentarzem, Toruń 2011.
- Majewski J., [w:] A. Zoll (red.), Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, T. 1, Komentarz do art. 1-116 k.k., Warszawa 2007.
- Marek A., Kodeks karny. Komentarz, wyd. 5, Warszawa 2010.
- Marek A., Prawo karne, wyd. 10 zmienione i uaktualnione, Warszawa 2011.
- Misiuk A., Administracja porządku i bezpieczeństwa publicznego. Zagadnienia prawno-ustrojowe, Warszawa 2008.
- Mozgawa M., [w:] M. Mozgawa (red.), Kodeks karny. Praktyczny komentarz, wyd. 3, Warszawa 2010.
- Piórkowska-Flieger J., [w:] T. Bojarski (red.), Kodeks karny. Komentarz, wyd. 5, Warszawa 2012.
- Pławski S., Przestępstwa przeciwko życiu, Warszawa 1963.
- Pływaczewski E., Przestępstwo czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego, Toruń 1985.
- Sakowicz A., Kilka uwag na temat nowelizacji Kodeksu karnego przez Sejm VI kadencji, [w:] P. Zieliński (red.), Konferencja. Punitywność przestępstwa. Prawo karne jako instrument marketingu politycznego, Warszawa, 12 maja 2011 r., Warszawa 2011.
- Siemiatycka J., Populizm penalny jako pośrednie źródło kryminalizacji irracjonalnej, WP 2012, nr 6.
- Sienkiewicz Z., Kokot R. (red.), Populizm penalny i jego przejawy w Polsce. Materiały z Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Prawa Karnego, Szklarska Poręba, 24-27 września 2008 r., Wrocław 2009.
- Tyszkiewicz L., Rozdział XIX, Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, [w:] M. Bojarski (red.), Kodeks karny. Komentarz, wyd. 3, Warszawa 2012.
- Utrat-Milecki J., Punitywność populistyczna, [w:] P. Zieliński (red.), Konferencja. Punitywność przestępstwa. Prawo karne jako instrument marketingu politycznego, Warszawa, 12 maja 2011 r., Warszawa 2011.

- Wiak K., Typy kwalifikowane zabójstwa (art. 148 § 2-3 kk.), [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), Prawo karne, wyd. 3 popr. i uzup., Warszawa 2011.
- Wyrembak J., Glosa do postanowienia SN z dnia 21 września 2005 r., I KZP 28/05, ST 2007, nr 1-2.
- Zaborowski J., Administracyjnoprawne ujęcie pojęć „bezpieczeństwo publiczne” i „porządek publiczny” (niektóre uwagi w świetle unormowań prawnych) 1983-1984, ZN ASW 1985, nr 41.
- Zawłocki R., [w:] R. Zawłocki (red.), Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 32-116, T. 2, Warszawa 2011.
- Zoll A., Komentarz do art. 148 kk., [w:] A. Zoll (red.), Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz, T. 2, Komentarz do art. 117-277 k.k., wyd. 4, Warszawa 2013.

Źródła prawa

- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687 ze zm.).
- Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 116, poz. 675 ze zm.).
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1340 ze zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1383 ze zm.).
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 568 ze zm.).
- Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 29, poz. 154 ze zm.).
- Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1594 ze zm.).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1404 ze zm.).
- Ustawa z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy o Policji (Dz.U. Nr 240, poz. 1602).

Orzecznictwo

- Uchwała SN z dnia 22 grudnia 1992 r., II KZP 30/93, OSP 1994, nr 5, poz. 91.
- Wyrok SN z dnia 27 listopada 2000 r., WKN 27/00, OSNKW 2001, z. 3-4, poz. 21.
- Wyrok SN z dnia 19 listopada 2008 r., V KK 74/08, OSNKW 2003, z. 3, poz. 21.
- Postanowienie SN z dnia 8 grudnia 2004 r., IV KK 126/04, OSNKW 2005, z. 1, poz. 9.
- Postanowienie SN z dnia 21 września 2005 r., I KZP 28/05, OSNKW 2005, nr 10, poz. 94.

Źródła internetowe

- Projekt z dnia 5 listopada 2013 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny i innych ustaw, przygotowany przez KKKP, <http://bip.ms.gov.pl>
- Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce za 2011 r., <https://www.msw.gov.pl>
- Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce za 2012 r., <https://www.msw.gov.pl>
- Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny i ustawy o Policji (druk sejmowy nr 2986 Sejmu VI kadencji), <http://www.sejm.gov.pl>